

А П Ъ С Н Ы

Аресубликатә хэынтқарратә усхэартә «Апснымедиа»

2023 ш. май 4 № 22 (21.449)

НЕСТОР АПОЛЛОН-ИЦА ЛАКОБА ДИИЖЬТЭИ 130 ШЫҚӘСА ЦИТ

Нестор Аполлон-ица Лакоба диит 1893 шықәса май 1 азы Лыхны ақытан, анхафы итаацаарафы. Иара иира мызқәак шагыз иаб дыршыт. Ацара итцон ауахааматә школ акны, анафс иқыта гәакбафә-класск змас ашкол далгеит. Дшыхычыз инаркны деилкбан, дцарын. Қарттәи адоухатә цараиуртагы далгеит. Уақа ацара итцон 1905-1910 шықәскәа рзы. Анафс, иара убас дталейт адоухатә семинариа. 1911 шықәсазы ареволюициа апропаганда ахыкаитцоз азы дтырцеит. Иара убри ашықәс азы Багымка дцеит, ихала ицара иацитцон. 1912 шықәса сентиабр азы РСДРП (б) далалеит. Апартиатә усура мфәгигон Ацара. Аха уақа дықәымтыр ада псыхәа имоуит, аамтқәак Апсны дықан, нас – Грозныи. Уақа Волга-Камсктәи абанк акәшафәи аус иуан. 1915 шықәса май азы екстернла далгеит Грознитәи ареалтә цараиурта. 1916 шықәсазы Харьковка дцеит, дагыталеит уатәи ауниверситет аиуристтә факультет, аха ицара ааныжыны Апсныка дымхынхәыр амуит.

1917 шықәсазы Лакоба еиңкаит анхацаа рыла ишықәгылаз

жыра айқәышахатра азықатара. 1921 ш. март 6 азы Акәа еиңкаан иреихазоу азакәангцаратә, адцакатаратә усбарта – Апсны Аревком. Уи иалан Ефрем Ешба (ахантәафәи), Нестор Лакоба, Николаи Ақыртаа. Лакоба – Апсны аревком ахантәафәи ихатыпуафис, Апсны аиҳабыра рырра-мшынтә мчкәа реиҳабыс дықан. 1921 шықәсазы Лакоба атаацәара апыцтеит, хатәыызас дааигеит Сариа Цых-облы.

1922 ш. инаркны 1930 ш. азынза Лакоба Апсны Жәлар Ркомиссарцәа Рсовет Ахантәафәи дықан. 1930 шықәсазы Апсны иапгыхын Жәлар Ркомиссарцәа Рсовет. Нестор Лакоба далхын

хязон. Уи ауаа идикылон итып, акны мацара акәымкәа, амфәқәа, акажуажыртқәа ркны. Абри аамтәзы, чыдала 1921-1931 шықәскәа рзы Апсны "насып змоу, ишәтыкакачуа" атәыла хәа азырхәон. Ирацәафны апоетцәа, ашәкәыфәцәа, арежиссиорцәа абрахь иауан, аеыпхыакырта рыпшауан. Убарт иреиуан: К.Паустовски, В.Каменски, З.Рихтер, С.Есенин, В.Шершеневич, М.Шагиниан, М.Горки, А.Белыи, И.Бабель, М.Булгаков, О.Мандельштам, Н.Форежер, П.Павленко, В.Шишков ухәа егыртгы. Лассы-лассы сасцәаны Апсныка иаалон Л.Троцки, И.Сталин, Л.Каменев, Г.Зиновиев, Н.Бухарин, А.Рыков, В.Молотов, Ф.Зержински, А.Микойан ухәа азәырфәи.

Лакоба итахын Апсны Қыртәыла иадхны, РСФСР алатцара. 1935 шықәса антцәамтәзы Сталин Лакоба иахь ахшыфәышәтра ду ааиргышуа далагеит, идыргалоит Москвака аусура диасырц, аха мап ацәикуеит. Атоурыхтцәаф Станислав Лакоба излашәа қәирбәбәо ала, Н.А.Лакоба идыргалон афнуцкәтәи аусқәа рзы Жәлар Ркомиссариат ахантәафәи итып.

Лакоба далахәын СССР Аконституицәа фыц здызкылаз Асоветкәа аабатәи Зегьейдгылоутәи реизара чыда (1936 ш. ноиабр 25 – декабр 5).

Апсныка даныхынхә, мышқәак аатуаны Қарт имфәгысуаз апартиатә актив реизарахь ипхъеит. Уахь амфә дықәлеит декабр 26 ахәылпәз. Лакоба даанфәсит асасаирта "Ориент" акны. Адырфәафәи ашыжымтан Лакобаи Бериеи ажәа еимаркит, нас исасаиртахь дхынхәит. Ахәылпәз Бериа иан ател дасны Лакоба дихәеит уаххәафара дыртаарц. Абри ашьтахь, Лакобаи Бериа ипшәмеи еицны атеатр ахь ицеит. Абрака ихь еимкәа ибәо далагеит. Асасаиртахь дыргеит, убрака ипстазаарагы далцит. Атцәафәа жәпафык ргәи излаанаго ала, Бериа ифнәтәфәи акранифоз ахәшә иртеит. Иагышықәа дырбәбәоит, Лакоба ипсы ихыцәанза Бериа иоуп сызшыыз хәа ихәеит хәа.

Лакоба ипсыбаф Акәака иаргеит 1937 шықәса ианвар 1 азы. Ипсыжрафәи жәанызқьык инареиҳаны ажалар еизеит. Аамтқәак антцы Лакоба "ажәлар драбуоп" хәа рылархәеит. Абри анрылархәа ашьтахь, уахык Аботаникатә бахчафәи анышә иамадаз ипсыбаф ытхны Михайловсктәи апсыжыртахь иргеит. Дырбаандафын иашьейтцы – Михаил, ашьтахь дыршыт. Дук хара имгәкәа итаркит Нестор Лакоба ипшәма Сариа Лакобаи (Цых-облы) 14 шықәса зхытүаз рыцкәын Рауфи, иара убас Нестори Сариеи ртынхацаа зегыи. Рауф дыршыт Бутыртәи абахтәфәи 1941 ш. ииуль 28 азы. Нестор Лакоба ашьтахь дыриашан.

Агәалашәаратә хәылпәзы

Май 1 азы Гәдоуда ақалақ акны Апсны иналукаазша ахәынтқарратә усзуф Нестор Лакоба диижьтәи 130 шықәса атра иазкны агәалашәаратә усмфәгәтәкәа нарыгзеит.

Ахәынтқарреи Гәдоуда араиони рнапхәафәа, ауаажәларра, аижәлантәкәа Лакобаа, Апсны Акоммунисттә партиа рхатарнакцәа, ашколхәычкәа Н.А.Лакоба ибакафәи ашәтқәа шытарцеит. Анафс акультура Афнәфәи имфәгысит Лакоба игәалашәара ахәылпәз. Уи датааит ахәынтқарра Ахада.

Акультура Афны уахәааонало еиңкаан Лакобаи уи итаацәеи ирызкыз афотоцәыргәқәтә.

Ахәылпәз аартуа, Гәдоуда араион Ахадара аиҳабы ихатыпуаф Валери Афзба иазгәеицеит Нестор Лакоба ипсадгыли ижелари ағхәа иширгылоз.

Ашколхәычкәа еитархәеит Нестор Лакоба ипстазаара, 30-тәи ашықәскәа раантәи атрагедиатә хтыскәа, иара убас урт Лакоба из-

кыз ажәеинраалақәа ирыпхъеит. Ахәылпәз акны идырбан адокументтә фильм. Уақа лгәалашәарақәа ртәи лхәеит Адиле Аббасоғлы. Уи Сариа Лакоба лашәа ицшәма лакәын.

Апсны зәапсәзтәыз ажуриналист Екатерина Бебиа еизаз идлырбеит Сталини Бериеи ррепресиакәа ирылазыз ирызку лышәкәқәа.

Ахәылпәз акны икагылеит ауаажәларратә усзуф Беслан Кобахиа, Лыхны ақыта абыргәа Рхеилак ахантәафәи Валикәа Гобечиа, аижәлантәкәа Лакобаа рхатарнакцәа.

Аиубилейтә усмфәгәтә иалахын Апсны Ахада ихатыпуаф Бадра Гәынба, Ахада Иусбарта анапхәафәи Цыансыхә Нанба, Апыза-министр ихатыпуаф, аэкономика аминистр Кристина Озган, акультура аминистр Даур Ақабба, Апсны Жәлар Реизара адепутатцәа.

Акыпхь иазирхуеит Б.КАЦЫИА

Атәацла аңсы цоуп

Май 1 азы Апсны Ахада Аслан Бжбаниа Лыхнашта датааит. Ибеит апрель 5 азы ааха зыртаз атәатцла ду атагылазаашәа. Атәатцла аңгы фәлеит, иара еиңхоит хәа агәыгра ыкоуп.

«Атцла атагылазаашәа хар амам, абыгқәа ылнагеит. Хгәыгеит уи аңсы тахап хәа. Убри азы иаахалшо зегыи кахцойт», – ихәеит Ахада.

агәып, "Къараз", хадарагы азиуит. 1918 шықәсазы ақыртәа меньшевикцәа реиҳабыра ирфәагыланы ақәгыларәи еиңызкааздыруазакын, Акәатәи арра-революициатә комитет ахантәафәи ихатыпуафис дықан. 1918 шықәса антцәамтәзы аменьшевикцәа реиҳабыра данкыланы Акәа абахтә дтаркит. Атәыла далцан.

1920 шықәсазы РКП (б) Ацентр Комитет Кавказтәи абиуро анапынцала аңлыз архәтәкәа ирымпыцархалаз Багым акны мазала абольшевиктә усура напхгара аитцон, ашьхарыуаа рускәа рзы Кубан-Амшынеиқәафәықәтәи аревком аусқәа инапы ианын.

Хацала Ленин инапынцала Ефрем Ешбеи иарей Тырқәтәыла икан. Активла иалахәын Тырқәтәыла Амилацтә еизарей РСФСР-и рыб-

ареспублика Ацентртә Анагзартә Комитет Ахантәафәи, абри атып акны аус иуан ипстазаара далцәанза – 1936 ш. азынза. Афәажәатәи ашәышықәса 20-30-тәи ашықәскәа раан акырза зтәаз куаз аекономикатә, акультурацәа еицәкәкәа кәлеит. Уи иарбанзаалак аус рәиаратәла дазнейуан, хшыфәышәтра азиуан атыпәнтәи ачыдарақәа, хәжәлар рменталитет. Уи изомызт аколнхарақәеи аколлективизациеи рацәак дышрыдымгылоз, арака урт рымфәпгара мчылатәи аказшәа амамызт. Асеипш иказ политика аицәкәкәа рганахәла Сталин иплан иәфәагылон, Сталин Нестор акритика изыкаитцон абольшевиктә политика ахымыфәпимгоз азы.

Лакоба ажалар рвождс дрып-

